

ДОКЛАД
ЗА ДЕЙНОСТТА НА ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ "БЪЛГАРСКА СЛУЖБА ЗА
АКРЕДИТАЦИЯ"
период януари – декември 2011 г.

ОБРЪЩЕНИЕ НА ИЗП. ДИРЕКТОР

Периодът 2010 – 2011г. бе изключително значим и отговорен за дейността по акредитация в България. През този период националната акредитация бе подложена на партньорски оценки и решения, които имаха значително въздействие върху дейностите по оценяване на съответствието в България чрез директно въздействие върху лабораториите за калибриране, акредитирани от ИА БСА и индиректно върху акредитираните и кандидатстващите за акредитация органи за оценяване на съответствието (ООС), ползващи услугите на тези лаборатории.

Въпреки официално изказаното неодобрение от страна на ИА БСА, през април 2010 Съветът за Многостранно споразумение към Европейската организация за акредитация (EA MAS) взе решение с което, изиска от агенцията да ревизира политиката си за проследимост като изключи като източник на метрологична проследимост акредитираните от нея лаборатории за калибриране. Ръководството на ИА БСА в пълна яснота на сложната обстановка и последствия от това си действие, но с цел осигуряване възможност за бъдещи мерки, изпълни безусловно решението на EA MAS. В тази връзка в периода от юли 2010г. до май 2011г. дейността на акредитираните от агенцията лаборатории за калибриране бе непризната от ИА БСА като източник на проследимост на резултатите от изпитване, подлежащо на акредитация. В този период, лабораториите за изпитване и органите за контрол калибрираха средствата си за имерване главно в лабораториите на Български институт по метрология (БИМ), а в области в които БИМ няма призната проследимост извън България. През тези единадесет месеца съвсем естественото и логично притеснение на лабораториите за калибриране и на останалите органи и лаборатории, използващи техните услуги бе споделяно от ИА БСА и съвместната работа по решаване на въпроса даде своя резултат. В този труден период, част от лабораториите за калибриране загубиха доверие в ИА БСА и потърсиха акредитация от други национални органи по акредитация, като по този начин сами извървяха пътя до европейското признаване на тяхната дейност. По - голямата част от лабораториите за калибриране обаче, повярваха, подкрепиха и активно участваха в дейностите, които ИА БСА провокира и инициира за решаване на проблема. Естествено за българската природа, дългогодишните противници на правилата, които въвежда акредитацията видяха възможност да нанесат решителен удар срещу националния орган по акредитация на България с изяви по медии, опити за мобилизиране на лабораториите за калибриране срещу ИА БСА и сигнали до ръководните органи на държавата. Чуха се апокалиптични мнения и прогнози, като *„изнасяне на огромни капитали извън страната“*, *„унищожаване на огромен сегмент от частния сектор в инфраструктурата по качеството“*, *„пряко води към понижаване на и без това ниското качество на живот в страната“*, *„обезверяване на много изградени метролози и специалисти по качеството“*, поради което възстановяването на този потенциал е отчетено като невъзможно в близко бъдеще и т.н. Авторите на тези послания освен, че обвиниха в некомпетентност ръководство на ИА БСА, стигнаха и по – далеч, поставяйки под съмнение схемата по акредитация като цяло, задавайки въпроси като:

- *„Адекватен ли е закона за акредитацията, който беше приет „ударно“ без промени, независимо от мненията при обсъжданията?“*
- *Нужна ли ни е национална акредитация?“*
- *Коя институция може да отстоява националните интереси ако нямаме национална акредитация?“*

Реакциите във връзка с непризнаването на лабораториите за калибриране очерта отново и ясно значимостта на акредитацията от една страна и от друга, ролята на останалите институции от инфраструктурата по качество за осигуряване на доверие в

органи за оценяване на съответствието. ИА БСА направи своите изводи, които подкрепят политиката на агенцията за предоставяне на високо и безкомпромисно качество на оценяване на акредитираните и кандидатстващите за акредитация органи за оценяване на съответствието с цел безапелационно доверие в акредитираните от агенцията лаборатории и органи.

В заключение, ръководството на ИА БСА подпомагано от Съвета по акредитация взе рискови, неблагоприятни за агенцията, но видно от резултата, правилни решения при управлението на тази сложна ситуация.

Вследствие на положените усилия, днес е факт признаването на дейността на всички акредитирани от ИА БСА органи за оценяване на съответствието във всички области на акредитация, в които Многостранното споразумение на ЕА (ЕА-МЛА) действа и на фона на всичко казано при възникването на проблема сега ИА БСА се гордее, че с подписването на Многостранното споразумение е допринесла за това огромни капитали да се запазят в страната ни, да не се унищожат огромни сегменти от инфраструктурата по качество и да се повиши качеството на живот в България.

Благодаря на членовете на Съвета по акредитация за положените усилия и указаната подкрепа чрез навременни действия, твърда позиция и градивни съвети.

Благодаря на всички лаборатории за калибриране, повярвали в институцията ИА БСА, неподдали се на недоброжелателни въздействия и съдействали за извършване на оценяване на техните лаборатории от националната работна група като част от подготовката за извънредната партньорска оценка на ЕА.

Благодаря на членовете на националната работна група и на всички, които конструктивно критикуваха, даваха съвети на институциите, отговорни за осигуряване на проследимостта в страна и активно участваха във всички действия, предприети от ИА БСА за възстановяване на доверието в акредитираните лаборатории за калибриране.

Благодаря за вярата, лоялността, упоритите усилия, за множеството часове извънреден труд, за компетентността и желанието за непрекъснато усъвършенстване на служителите на ИА БСА, допринесли за подписването на Многостранното споразумение.

Благодаря на държавната администрация в лицето на МИЕТ за съдействието и предоставената ми възможност да докажа правотата на своята позиция и действия в една нежелана, сложна и нелогична ситуация, в която бе поставена ИА БСА.

Пред агенцията предстоят нови предизвикателства, като:

- акредитация в рамките на регулираната от законодателството на общността област, т.е. за нуждите на нотификация;
- активно членство в международните организации в областта на акредитация IAF и ILAC;
- прилагане на новите регламенти в областта на опазване на околната среда, в т.ч. управление на отпадъците и др.

И в бъдеще дейността на агенцията ще бъде подчинена на същата воля и безкомпромисно високо качество на оценяване, така че да гарантираме доверие в акредитираното изпитване, калибриране, контрол, сертификацията и верификация.

инж. Елза Янева
изп. директор на изпълнителна агенция
„Българска служба за акредитация“

I. ДЕЙНОСТ ПО АКРЕДИТАЦИЯ, УДОСТОВЕРЯВАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ

Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация" е юридическо лице със седалище София, второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към министъра на икономиката, енергетиката и туризма.

По силата на Закона за националната акредитация на органи за оценяване на съответствието (ДВ, бр. 41/2010), ИА БСА е националният орган по акредитация на Република България в съответствие с Регламент (ЕО) №765/2008г. на Европейския парламент и на Съвет от 9 юли 2008г. за определяне на изискванията за акредитация и надзор на пазара във връзка с предлагането на пазара на продукти и за отмяна на Регламент (ЕО) №339/93 (ОВ, L 218/30 от 13 август 2008г.).

Предоставяните от агенцията услуги са насочени към органите за оценка на съответствието (ООС), както следва:

- Лаборатории за изпитване и медицински лаборатории;
- Лаборатории за калибриране;
- Органи по сертификация на продукти;
- Органи по сертификация на системи за управление;
- Органи по сертификация на персонал;
- Органи за контрол;
- Органи по сертификация на системи за управление на околната среда;
- Проверяващи по околна среда;
- Верификационни органи за верификация на докладите на операторите на инсталации, участващи в схемата за търговия с квоти за емисии на парникови газове;
- Лаборатории за извършване на изследвания и/или изпитвания на химични вещества и препратки чрез инспекция и удостоверяване съответствието с принципите на Добрата лабораторна практика;
- технически служби, които извършват самостоятелно или контролират необходимите изпитвания и/или проверки във връзка с процедурата за одобряване типа на ПС, системи, компоненти или отделни технически възли.

ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ

Политиката на ИА БСА продължава да бъде насочена към поддържане на високо ниво на компетентност в целия процес на акредитация и към укрепване на доверието в агенцията като служба, която гарантира сертификат за акредитация, признат и достатъчен за цялата територия на ЕС, както и за създаване на предпоставки и условия за извършване на оценяване на ООС в законовата област, съгласно Регламент (ЕО) № 765/2008.

Основните стратегически цели на агенцията, на които се основава дейността през 2011 са:

- Повишаване конкурентоспособността на българската икономика чрез акредитацията на качествени и признати от европейския пазар услуги по оценяване на съответствието, предоставяни от органи за оценяване на съответствието.
- Подобряване на бизнес средата.
- Защита на търговско икономическите взаимоотношения на национално и европейско ниво чрез акредитация, гарантираща спазване на националното и европейско законодателство в областта на оценяване на съответствието и надзора на пазара.
- Защита на потребителите и околната среда чрез акредитация на органите за оценяване на съответствието на продукти и услуги;
- Поддържане на членството в ЕА и създаване на условия за членство и в други международни организации (IAF, ILAC и др.).

Агенцията отчита изпълнение на определените годишните цели за 2011г., подкрепено и с постигнатото европейско признание на дейността по акредитация в България, в резултат на което бе подписано Многостранно споразумение с европейската организация за акредитация (EA – MLA) за всички съществуващи към момента области на споразумението, а именно:

- Лаборатории за калибриране
- Лаборатории за изпитване
- Органи за контрол
- Органи по сертификация на продукти
- Органи по сертификация на персонал
- Органи по сертификация на системи за управление

Постигнатото е от изключителна важност за Българската икономика и допринася в голяма степен за изпълнението на провителствената цел за повишаване на конкурентоспособността на българските фирми чрез прилагане на ефективна регулаторна рамка, ниски данъци, изградена и добре развита транспортна и енергийна инфраструктура, стимулиране на износа и увеличаване дела на инвестициите в научноизследователската и развойната дейност.

Многостранното споразумение, подписано от ИА БСА има пряко и непряко въздействие върху държавното управление и икономическите оператори както следва:

Държавно управление:

– дава възможност за изпълнение на Европейското и национално законодателство в различни области, обект на държавен контрол – екология, безопасност на храни, безопасност на продукти и др., които все по - често реферират към акредитация;

– дава възможност на България да избере по – лекия път за нотификация на ООС, съгласно Регламент (ЕО) № 765/2008г. в полза на всички нотифицирани органи.

Икономика на България:

– икономическите оператори могат да използват по – евтините услуги по изпитване, контрол и сертификация, предоставяни от българските ООС за оценка на своята продукция с цел пускането ѝ на Европейския пазар;

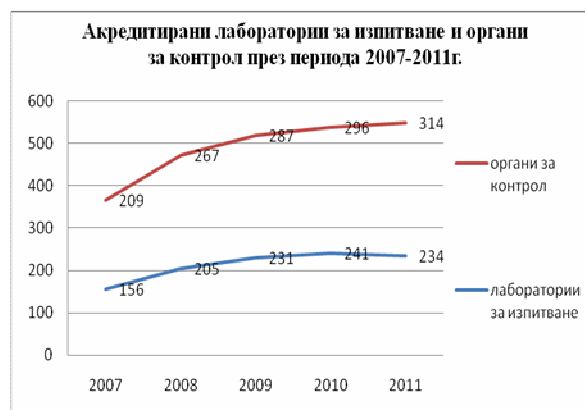
- всички органи за оценяване на съответствието (ООС), акредитирани от ИА БСА могат да предоставят услуги на Европейския пазар без да бъдат възпрепятствани или проверявани от страната, в която предоставят услугите си;

– предоставя възможност за териториално разширяване на многостранното споразумение, т.е. подписаното споразумение в рамките на Европа бе бариера за подписване на международно такова, която вече не съществува.

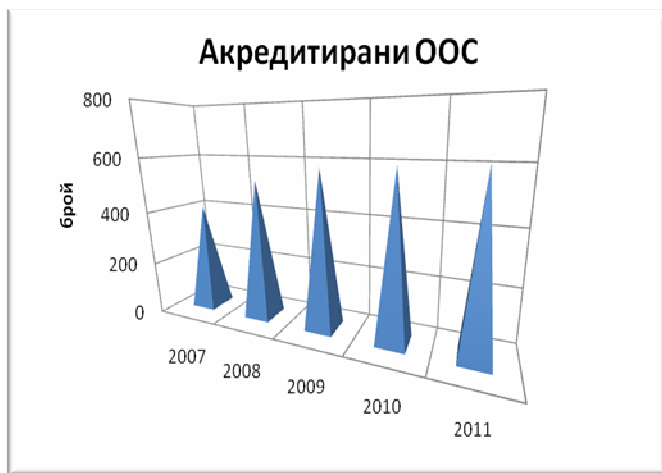
АКРЕДИТАЦИЯ НА ЛАБОРАТОРИИ, ОРГАНИ ПО СЕРТИФИКАЦИЯ, ОРГАНИ ЗА КОНТРОЛ И ПРОВЕРЯВАЩИ ПО ОКОЛНА СРЕДА

Към 31.12.2011 г. в Република България работят 606 акредитирани органи за оценяване на съответствието, разпределени по видове както следва:

234 бр. лаборатории за изпитване;
 19 бр. лаборатории за калибриране;
 12 бр. лаборатории за изпитване и калибриране;
 314 бр. органи за контрол;
 13 бр. органи по сертификация на системи;
 8 бр. органи по сертификация на продукти;
 3 бр. органи по сертификация на персонал и
 3 бр. верификационни органи.

Цифрите показват намаляване на брой на акредитираните лаборатории за изпитване, което реално не е факт, а се дължи най-вече на решение на Изпълнителна агенция „Околна среда“, реализирано през 2011г. с обединяването на 15бр. акредитирани лаборатории в структурата на организацията под една акредитация. Следва да се отбележи, че въпреки, че като цяло броя на акредитираните лица продължава да се увеличава, темпът на нарастване през последните две години намалява.

През 2007г. общият брой на акредитираните ООС е 406, през 2008 – 522 с непрекъснато увеличаване до 2011г. За пет годишен период от 2007г. до 2011г. броят на органите за оценяване на съответствието е нарастнал с 49%, разходите са нарастнали с 18.5%, а броят на постоянния състав на агенцията е нарастнал едва с 14.3%. Предвид факта, че увеличаването на щатната численост на персонала на агенцията датира от края на 2011г., т.е ефекта от увеличаването на състава все още не е дал резултат, следва извода, че

предприетите от агенцията организационни и структурни мерки са повишили ефективността на работа с над 30% в периода 2007-2011г.

ИКОНОМИЧЕСКИ ОБЛАСТИ НА ДЕЙНОСТ НА ООС

Акредитирани от ИА БСА органи за оценяване на съответствието работят в различни и разнообразни по своето естество области на икономиката. Вследствие на дейността по акредитация, респективно на дейността на акредитираните органи за оценяване на съответствието се осигурява доверие в предоставяните на пазара продукти и услуги, в следните основни области:

- **околна среда**, включващо изпитване и контрол на въздух (емисии и имисии), вода, почви и отпадъци – 137 бр. лаборатории и 26 бр. органа за контрол;
- качеството и безопасността на **строителни продукти**, включително бетон, асфалт, пътища и съоръжения – 126 бр. лаборатории и 14 бр. органа за контрол;
- контрол на безопасност на **електрически мрежи и съоръжения** – 190 бр. органи за контрол;
- контрол на **условия на труд** - шум, микроклимат, осветление, вибрации, вентилация, климатизация, химични агенти, запрашеност и др. – 160 бр.
- качеството и безопасността на **храни и хранителни продукти** – 356р. лаборатории и 18 бр. органи за контрол;
- качество на **горива** – 21 бр. лаборатории;
- качество на **текстил, кожи, тъкани и прежди** - 7 бр. лаборатории;
- **електрически продукти и съоръжения; телекомуникация** – 3 бр. лаборатории;
- **машини и съоръжения** – 3 бр. лаборатории за изпитване;
- **пътни и железопътни транспортни средства** – 2 бр. лаборатории и 2 бр. органи за контрол.
- **количествен контрол на горива** - 2 бр. органа за контрол;

През 2011г. ИА БСА предостави акредитация в нова област, а именно контрол на **безопасност на площадки за игра**, разположени на открито и на закрито.

Специфични области на изпитване, в които ИА БСА е предоставила акредитация са:

- **генно модифицирани храни и продукти**;
- **документи за самоличност и свидетелства за правоуправление**;
- строителни конструкции и елементи, лични предпазни средства и други материали и продукти за **огнеустойчивост и пожаробезопасност**;
- **бактерийни култури (закваски)**;

- етерично маслени култури;
- активни вещества и техни метаболити, получени от човешка кръв или човешка плазма;

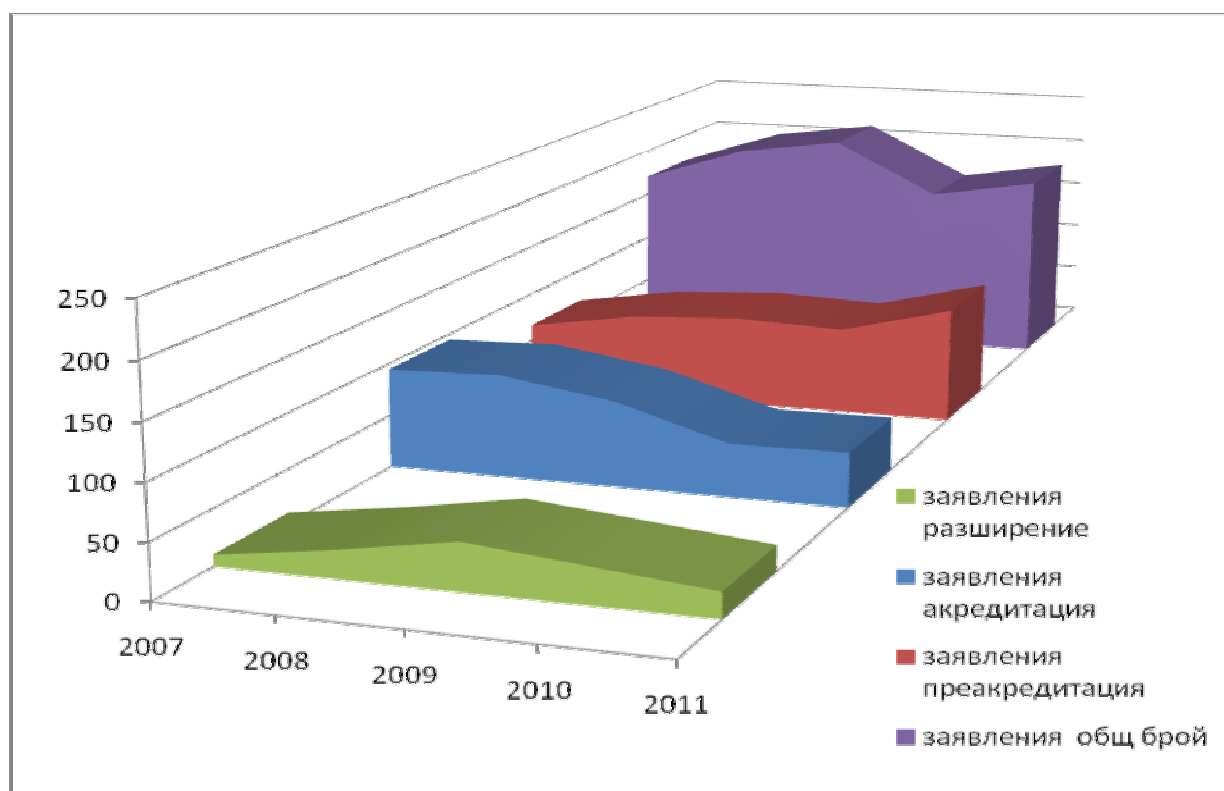
Акредитираните от ИА БСА органи по сертификация на системи предоставят сертификационни услуги, в следните области:

- системи за управление на качеството ISO 9001
- системи за управление на околната среда ISO/IEC 14001;
- системи за безопасност на храни ISO 22000.
- системи за управление на здравословни и безопасни условия на труд BS OHSAS 18001;
- системи за управление на сигурността на информацията ISO/IEC 27001;

На пазара за оценяване на съответствието, предоставят услуги три органа по сертификация на **биологични продукти** и три органа по сертификация на **персонал в областта на заваряване и безразрушителен контрол**, акредитирани от агенцията.

ПРОЦЕДУРИ ЗА АКРЕДИТАЦИЯ

През 2011г. са открити общо 186 бр. процедури за акредитация, от които 51 бр. по заявления за акредитация, 112 бр. по заявления за преакредитация и 23 бр. по заявления за разширяване на обхвата на акредитация. Агенцията отчита напрекъснато нарастване на заявленията за нова акредитация до 2010г. когато за пръв път се регистрира спад в този показател.

През 2009г. са регистрирани 213 бр. заявления, което е най-голям брой регистрирани заявленията за акредитация през пет годишния период 2007г. -2011г. Общия брой на регистрираните заявления за 2011г. е увеличен с 10.7% спрямо регистрираните заявления през 2010г.

Видно от графиката броят на заявленията за преакредитация нараства докато този на заявленията за първоначална акредитация е нараствал до 2010г., когато за пръв път се отчита намаление, потвърдено с данните от 2011г. когато заявленията за

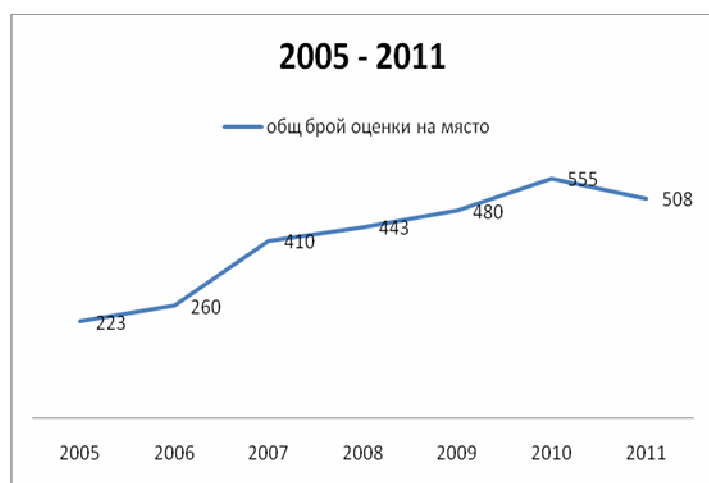
първоначална акредитация са с едно повече от тези през 2010г. Информацията показва стабилност на пазара на оценяването на съответствието, което предполага по - добро планиране и прогнозиране на дейността по акредитация на агенцията в бъдеще.

През 2011 г. са приключили 59 бр. процедури по първоначална акредитация; 61 бр. процедури по преакредитация; 19 бр. процедури по разширяване обхвата на акредитация. Преиздадени са 166 бр. сертификати за акредитация.

Във връзка със структурни промени в държавната администрация ИА БСА извърши оценка на промените и преиздаде документите за акредитация на:

- 16 бр. лаборатории от системата на Българска агенция по безопасност на храните;
- 28 бр. органи за контрол от системата на Регионалните здравни инспекции;
- 7 лаборатории за изпитване от системата на Регионалните здравни инспекции.

ПОДДЪРЖАНЕ НА АКРЕДИТАЦИЯТА

През отчетния период агенцията е провела общо 508 оценки на място, от които 316 са при надзор на акредитираните лица. За пръв път в своята дейност ИА БСА отчита спад в брой на провежданите оценки на място. Този факт и липсата на нарастване в броя на новите заявления за акредитация ще се отразят благоприятно на натовареността на персонала на агенцията след 2012г. от една страна, но от друга агенцията трябва да обработи предоставените акредитации и преакредитации през

2008г., когато е регистриран най-голям брой нови акредитации – 97, а общо предоставените акредитации са 205 бр.

В резултат на проведените оценки за акредитация и надзорни оценки през 2011г. са предприети необходимите действия за гарантиране на доверието в акредитираните органи за оценяване на съответствието, някои от които са приключили с регламентиране по закон мерки като:

- отказ от акредитация на 27 бр. кандидатствали за акредитация ООС;
- отнети акредитации на 42 бр. акредитирани ООС;
- временно спрени акредитации на 17 бр. акредитирани ООС;
- ограничаване на обхвата на акредитация на 39 бр. ООС;
- временно е ограничен обхвата на акредитация на 4 бр. ООС.

Агенцията отчита влияние на икономическата ситуация върху дейността на ООС, някои от които се отказват от акредитация поради влошено финансово състояние. Около 40% от отнетите, спрени и ограничени акредитации през 2011г. се дължат на този факт.

II. ОБУЧЕНИЯ И МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ДЕЙНОСТТА

ЗА ООС

През 2011г. ИА БСА продължава да провежда обучения насочени към персонала на акредитираните и кандидатстващите за акредитация органи за оценяване на съответствието с цел повишаване на тяхната информираност и компетентност. Обученията имат за цел:

- да осигурят разбиране в дълбочина на принципите и критериите на стандарите за акредитация, като БДС EN ISO 17025, БДС EN ISO 17020 и др.

- да информират и осигури разбиране и правилно тълкуване на изискванията за акредитация;
- да подпомогнат разбирането и тълкуването на критериите и ръководствата за тяхното прилагане.

проведе общо 4бр. обучения с общ брой 127 участника, насочени към потребителите на услугите по акредитация – лаборатории за калибриране и изпитване и органи по сертификация на системи за управление, както следва:

- Обучение на персонала на акредитирани от ИА БСА лаборатории за калибриране;
- Обучителен семинар на тема: „Доверие в лабораториите за изпитване и калибриране чрез потвърждаване на техническа компетентност. Изисквания на БДС EN ISO/IEC 17025, организиран съвместно със СМБ и БИМ;
- Обучение на персонал на персонал на акредитирани и кандидати за акредитация лаборатории на тема: „Общи изисквания относно компетентността на лаборатории за изпитване и калибриране“ (БДС EN ISO/IEC 17025);
- Обучение на персонал на акредитирани и кандидати за акредитация органи по сертификация на системи за управление на тема: „Доверие в органите по сертификация на системи за управление. Оценка на съответствието – изисквания към органите, извършващи одит и сертификация на системи за управление БДС EN ISO/IEC 17021;

Всяко обучение завършва с анонимна анкетна карта, в която участниците споделят мнението си по отношение на организация, качество на изложенията и др. аспекти от обучението. Резултатите от анкетните карти показват изключително одобрение на стартиралата през 2009г. практика за провеждане на такъв вид обучения, както и желание тя да се поддържа и разраства с по-голяма честота и разнообразие на тематиката.

ЗА ОЦЕНИТЕЛИ, ЕКСПЕРТИ И СЛУЖИТЕЛИ НА ИА БСА

За осигуряване на непрекъснатото поддържане и повишаване на компетентността на постоянният персонал, външните водещи оценители, технически оценители и експерти на агенцията и провеждане на политиката относно дейностите по обучение, през 2011 г. са проведени следните обучения и семинари:

За водещи оценители и служители на ИА БСА (общо 89 участника):

- Обучение на тема: Подобряване на достъпа до услугите, предоставяни от ИА БСА по Интернет и на място (Bass-System);
- Обучение за запознаване с новите изисквания в актуализираната процедура BAS QR 5 „Правила за ползване на акредитационния символ на ИА БСА, за позоваване на акредитация от ИА БСА и/или за позоваване на статута на ИА БСА като страна по многостранно споразумение“;
- Обучение на водещи оценители и служители на ИА БСА за запознаване с промените и ефикасно прилагане на системата за управление на ИА БСА, както и за етапите на планиране, извършване и отчитане на дейностите по акредитация.

За водещи оценители, технически оценители и експерти (общо 206 участника):

- Обучение модул А: „Обща теоретична подготовка – лекции и дискусии“;
- Обучение за акредитация на органи за контрол в област контрол на площадки за игра, съгласно Наредба № 1/12.01.2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на прощадките за игра;
- Обучение за прилагане на BAS QR 10 „Инструкция за оценяване на лабораториите за калибриране по технически изисквания на БДС EN ISO/IEC 17025“;
- Определятелно обучение на технически оценители и експерти по технически изисквания на БДС EN ISO/IEC 17020;
- Определятелно обучение на технически оценители и експерти област на акредитация „Сертификация на продукти“ (БДС EN 45011);

- Обучение Модул Б: „Изисквания за акредитация на органи по сертификация на продукти. Техника на оценяване. Практически упражнения по групи“ –БДС EN 45011;
- Опреснително обучение по изискванията на БДС EN ISO/IEC 17021;
- Опреснително обучение, съгласно БДС EN ISO/IEC 17024;
- Обучение за акредитация в област „Сертификация на персонал“ БДС EN ISO/IEC 17024;
- Обучение Модул Б: Обучение на технически експерти и оценители в област „Акредитация на лаборатории за изпитване и лаборатории за калибриране“ (БДС EN ISO/IEC 17025);
- Обучение Модул Б: Обучение на технически експерти и оценители на тема: „Изисквания за акредитация на органи за контрол. Техника на оценяване. Практически упражнения по групи“ (БДС EN ISO/IEC 17020);

Участие на служители от ИА БСА в обучения, семинари и др. с международно участие – 5 броя:

- Обучение по БДС EN ISO/IEC 17021, организирано от ЕА в Брюксел, Белгия;
- Обучение по БДС EN ISO/IEC 17021, организирано от ЕА в Утрехт, Холандия;
- Семинар на тема „Акредитация на ООС за целите на нотификацията и прилагането на ЕА 2/17“, организиран от ЕА в Париж, Франция;
- Обучение по ISO 14065, организирано от ЕА в Берн, Швейцария;
- Седми семинар „Междулабораторни изпитвания в аналитичната химия, микробиологични изпитвания и медицински лаборатории“ и обучение съгласно изискванията на ISO/IEC 17043:2010, организирани от Eurachem, проведен в гр. Истанбул, Турция.

Проведени са 6 задължителни обучения от Института по публична администрация за новоназначени държавни служители в ИА БСА .

МЕЖДУНАРОДНИ ПРОЕКТИ

През 2011 г. ИА БСА продължава да изпълнява дейности като бенифициент по проект „Подобряване на достъпа до услугите, предоставяни в областта на акредитацията“ по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013г.

Основните цели на проекта са:

- Усъвършенстване на дейността на ИА БСА и подобряване на достъпа до услугите, предоставяни от агенцията;
- Повишаване на информираността и познаване на дейността по акредитация;
- Принос за създаване на благоприятна бизнес среда, посредством предоставянето на качествени услуги за бизнеса.

Във връзка с осъществяване на проекта през 2011 година са изпълнени следните дейности:

- Дейност 1: „Доставка и изграждане на структурна кабелна система за 100 работни места (монтаж на ИТ мрежа – окабеляване);
- Дейност 2: „Доставка и монтаж на нова телефонна централа“.
- Дейност 5: „Оптимизиране на услугите, предоставяни от Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация“ по Интернет и на място – изработване на уеб-страница, разработване на база данни-регистър, доставка на терминал с разработен софтуер за свързване на базата данни“ за три обособени позиции;
- Дейност 7: „Извършване на анализи, целящи усъвършенстване на дейността по акредитация“ за три обособени позиции;
- Дейност 8: „Извършване на проучване и анализ на новото законодателство в областта на акредитацията“.

Към 31.12.2011 г. са предприети действия и в процес на изпълнение са и следните дейности по проекта:

- Изграждане на пожароизвестителна инсталация по дейност 4 „Създаване на обучителен център в ИА БСА“;

- Строително-монтажни работи и изграждане на пожароизвестителна инсталация в изпълнение на дейност 6 „Създаване на приемна за клиенти на ИА БСА“;
- Проведени са 5 консултации/обучения в изпълнение на дейност 9 „Консултации и обучение за ИА БСА и повишаване компетентността на експертите, ангажирани в процеса по акредитация“;
- Представители на ИА БСА са участвали в 18 срещи, комитети, работни групи и конференции в изпълнение на дейност 10 „Участия в работни групи и конференции“.

III. ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ

Организационната структура, дейността, организацията на работа и съставът на ИА БСА са определени с Устройствения правилник. През 2011г. не са осъществявани промени в структурата на агенцията.

През 2011 година с приемането на Устройствен правилник на ИА БСА, в сила от 01.08.2011г., числеността на персонала в агенцията е увеличена с 5 щатни бройки. Съгласно Устройствения правилник за изпълнението на нормативно определените си функции, агенцията разполага с 40 щатни служители. Административната структура на ИА БСА включва: изпълнителен директор, заместник изпълнителен директор, главен секретар и две дирекции: „Административно-правно и финансово-стопанско обслужване“ (9 бр.) и „Акредитация на органи за оценяване на съответствието“ (28 бр.).

СЪВЕТ ПО АКРЕДИТАЦИЯ

Изпълнителният директор се подпомага от Съвет по акредитация - постоянно действащ орган, който се състои от изпълнителния директор на ИА БСА и 25 членове-представители на всички заинтересовани от акредитацията страни:

- Министерства, определени с решение на Министерския съвет;
- Организации, представляващи индустрията;
- Организации, представляващи потребители;
- Организации, представляващи експерти;
- Организации, представляващи акредитирани лица.

Както и през предходната година и през 2011г. Съвета по акредитация е активно действащ орган подпомагащ решенията по отношение на политики, цели и конкретни дейности в областта на акредитацията. Проведени са три заседания по въпроси свързани със статута на агенцията по Многостранното споразумение за взаимно признаване, одобряване на процедурата за акредитация, одобряване на правилата за работа на Комисиите към агенцията и други документи от системата за управление на ИА БСА.

ТЕХНИЧЕСКИ КОМИТЕТИ ПО АКРЕДИТАЦИЯ

В ИА БСА е внедрена система за управление, съгласно изискванията на международния стандарт ISO/IEC 17011 "Оценка на съответствието – общи изисквания към акредитиращите органи, акредитирани органи по оценка на съответствието". В изпълнение на критериите на този стандарт действат Технически комитети по акредитация, които дават предложения по отношение на техническите изисквания за акредитация и техническите въпроси в процеса по акредитация.

Проведени са заседания на ТКА както следва:

ТКА «Органи по сертификация на системи и проверяващи по околната среда» - не е заседавало, поради липса на възникнали въпроси, както и смяна на секретаря на ТКА.

ТКА «Органи по сертификация на продукти» - проведено едно заседание на което, са избрани председател и заместник председател. През 2011 г. членовете на ТКА са дали своите коментари по проекти на ръководство EA 6/04 и ISO/IEC/DIS 17065.

ТКА «Органи по сертификация на персонал» - не е провеждано заседание, поради липса на въпроси, проведено е проучване на работна група към Комитета във връзка с

конкретно заявление за разширяване на обхвата на акредитация. Информацията е предоставена на водещия оценител.

ТКА «Органи за контрол» - проведени 3 заседания с решения относно промяна в нормативната уредба в областта на безопасни условия на труд и разрушителния и безразрушителен контрол, както и препоръки за минимален брой стойности за калибриране на ТС в областта на електро контрола.

ТКА "Лаборатории за калибриране" – две заседания, като са обсъждани въпроси свързани с:

- осигурената призната проследимост от страна на БИМ за нуждите на акредитираните от ИА БСА лаборатории за калибриране по видове измервани величини и обхвати;
- определяне на обхвата при акредитация на лаборатории за калибриране на спектрометри и хроматографи;
- програма за междулабораторни сравнения в областта на калибрирането, организирани съвместно с БИМ за 2011г.;
- възможността за организиране и провеждане на междулабораторни сравнения в областта на калибрирането на резервоари;
- Обсъждане на форма на документ за оценка от ТКА "Лаборатории за калибриране" на конкретни ILC/PT в областта на калибрирането, с цел признаването им за нуждите на ИА БСА;

ТКА „Лаборатории за изпитване“ – проведени две заседания при обсъждане на следните въпроси:

- Избиране на Работни групи към ТКА "Лаборатории за изпитване" с постоянен и временен характер.
- Избиране на временна работна група, за изготвяне на становище, която е компетентна в областта на методи за изпитване на вино и спиртни напитки.
- Във връзка с влизане в сила на БДС ISO/IEC 17043:2010 "Оценяване на съответствието. Общи изисквания за изпитванията за пригодност", актуализиране на решение по т. 1 от Решения на ТКА "Лаборатории за изпитване" от м. януари 2010г. и по абзац 2 от Решения на ТКА "Лаборатории за изпитване" от м. октомври 2010г., а именно: "Всеки организатор на междулабораторни сравнения и изпитвания за пригодност ILC/PT, който желае конкретно междулабораторно сравнение да бъде прието и признато от ИА "БСА", като доказателство за компетентност на кандидатстващите или акредитираните органи за оценка на съответствието, следва да информира Председателя на ТКА "Лаборатории за изпитване" чрез Агенцията, като приложи всички документи, доказващи компетентността му да проведе съответното сравнение".

КОМИСИИ

Членовете на органите, работещи към агенцията са участвали активно в провежданите редовни заседания, както следва: Комисия по възражения – 8 бр.; Комисии по акредитация – 182 бр.

През 2011г. са актуализирани следните вътрешни процедури от системата за управление на агенцията:

- Процедура за изграждане и функциониране на система за финансово управление и контрол в ИА БСА (BAS QR 19);
- Процедура за управление и развитие на човешките ресурси на ИА БСА (BAS QR 1);
- Правила за ползване на акредитационния символ на ИА БСА, за позоваване на акредитация от ИА БСА и/или за позоваване на статута на ИА БСА като страна по многостранното споразумение (BAS QR 5);
- Правила за работа на техническите комитети по акредитация (BAS QR 6);
- Процедура за компетентността на водещи оценители, оценители и експерти (BAS QR 7);

- Правила за работа на Съвета по акредитация (BAS QR 10);
- Процедура за управление на документите и записите (BAS QR 12);
- Процедура за предоставяне на официална служебна информация за дейността на ИА БСА (BAS QR 15);
- Процедура за уреждане на жалби (BAS QR 25);
- Процедура за мониторинг на лицата и комисиите, включени в процеса на вземане на решение за акредитация (BAS QR 26);
- Вътрешни правила за провеждане на процедури по възлагане на обществени поръчки (BAS QR 28);
- Инstrukция за деловодната дейност и документооборота (BAS QI 1);
- Правилник за подбор и назначаване на персонала в ИА БСА (BAS QI 15).
- През 2011 г. са разработени и утвърдени и следните процедури и инструкции:
- Инstrukция за осъществяването на комуникация на ИА БСА със заинтересованите от акредитацията страни (BAS QI 16);
- Процедура за предоставяне на достъп до служебна обществена информация на ИА БСА (BAS QR 24).

Актуализираните документи от системата за управление на агенцията с публичен характер са публикувани в Държавен вестник и на страницата на агенцията в интернет.

IV. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

ПОСТОЯНЕН СЪСТАВ НА ИА БСА

През 2011 година с приемане на измененията и допълнения на устройствения правилник на агенцията, в сила от 01.08.2011 година е увеличена числеността на персонала с 5 щатни бройки. Така за изпълнението на нормативно определените си функции, агенцията разполага с 40 щатни служители, от които 4 по трудово правоотношение и 36 – по служебно.

Административната структура на ИА БСА включва: две дирекции: „Административно-правно и финансово-стопанско обслужване“ (9 бр.) и „Акредитация на органи за оценяване на съответствието“ (28 бр.), изпълнителен директор, заместник изпълнителен директор и главен секретар.

През 2011 година е извършена актуализация на всички длъжностни характеристики, с което са приведени в съответствие с Устройствения правилник на ИА БСА и са изпълнени препоръките, дадени от Инспектората на МИЕТ за преразпределение на дейностите, осъществявани от служителите в двете дирекции, с оглед обезпечаване изпълнението на разписаните функции и звената от техни служители.

През отчетния период в агенцията са преназначени на по-висока длъжност трима държавни служители чрез конкурентен подбор и са назначени 11 държавни служители в следствие на приключили конкурсни процедури.

През 2011 година са открити дванадесет конкурсни процедури, обявени за провеждане в четири дати. В резултат на проведените конкурсни процедури към момента в агенцията е свободна една длъжност на старши инспектор в отдел „Планиране и мониторинг“ в дирекция АООС. През годината, в резултат на обявен конкурс е назначен служител на определената за хора с увреждания щатна бройка.

При провеждане на конкурсни процедури бяха разработени нови тестове, включващи и въпроси за съобразителност, наблюдателност и интелигентност, което доведе до подобряване на оценяването при подбора на кадри в агенцията.

През 2011 година са прекратени правоотношенията на трима служители, от които на двама по собствено желание (по семейни причини и преминаване на друга работа) и един, поради съкращаване на длъжността, заради невъзможност от уплътняване на осемчасовия работен ден при изпълнение на правното и процесуално обслужване на агенцията. През отчетния период ИА БСА регистрира намаляване на текучеството с 9 % спрямо 2010г., когато е било 17% от общия състав на агенцията. Въпреки, че персоналът на агенцията работи под изключително натоварване вследствие на постоянен недостиг на човешки ресурс за изпълнение на възложените функции, ИА БСА отчита намаляване на текучеството през 2011г. Този факт се дължи

главно на подобрения работен климат, подобрените условия на работната среда, допълнителното стимулиране и предоставените възможности за развитие и повишаване на квалификацията.

При извършеното атестиране през 2011 година, 4 служители са получили оценка 1; 19 – оценка 2; 7 - оценка 3 и 1 - оценка 4. Няма служители, получили оценка 5. В следствие на направените оценки и реда определен в Закона за държавния служител и Наредбата за условията и реда за атестиране на служителите в държавната администрация са повишени в ранг 10 служителите.

През 2011 г. за неизпълнение на служебните си задължения и неспазване на определените за изпълнение срокове, дисциплинарно са наказани 7 служители на агенцията, както следва: 5 със забележка; 1 с порицание и 1 с понижаване в ранг за една година.

ОЦЕНИТЕЛИ И ЕКСПЕРТИ

Предвид спецификата на дейността на агенцията и необходимите разнообразни експертиси при провеждане на оценки на място и надзор на ООС, ИА БСА е сключила договори с 18 външни водещи оценители и 350 външни оценители и технически експерти. Към момента агенцията разполага с 36 водещи оценители, 18 от които са служители на ИА БСА.

Основните цели при управление на човешките ресурси в агенцията са:

- Създаване на условия за мотивиране на персонала за постигане на ефективност на процеса на оценяване и акредитация на органите за оценяване на съответствието и за спазване на принципите на акредитация;
- Спазване на изискванията на нормативните актове и критериите за акредитация при извършване на основната дейност на ИА БСА;
- Повишаване компетентността на персонала чрез обучения, участия в международни семинари, работни групи, конференции и други форми за обмен на информация, включително самоподготовка, така че той да отговаря на съвременни международни изисквания към дейността, която изпълнява, регламентирана в Закона за акредитация и други национални и международни документи.
- Предприемане на мерки за осъзнаване от всеки един член на персонала за неговата роля, отговорност и задължения и за влиянието на работата, която извършва върху цялостната дейност на агенцията;
- Подобряване на комуникациите на хоризонтално и вертикално ниво – чрез периодични съвещания, срещи, преки контакти и други подходящи форми;
- Създаване на работни условия, гарантиращи здравето и безопасността на персонала в съответствие с изискванията на нормативните актове и документи.

Възможни направления за подобряване на управлението на човешките ресурси през 2012 година, могат да бъдат:

- Повишаване на персоналната отговорност, инициативност и етично поведение на персонала;
- По-тясно обвързване на заплащането на служителите с резултатите от работата, степента на постигане на целите и получената оценка при оценяване на изпълнението;
- Подобряване на системата на заплащането на външните водещи оценители, оценители и експерти чрез отчитане в максимална степен на качеството на тяхната работа;
- Непрекъснато повишаване на компетентността чрез самоподготовка и обучения на персонала;
- Разширяване на състава на оценителите с цел подобряване ефективността на процеса на акредитация (съкращаване на сроковете, обхващане на нови области на компетентност);

- Подобряване на процедурите за оценка на кандидатите за работа в агенцията, с цел привличане на висококвалифицирани, образовани и интелигентни служители за изпълнение дейността на агенцията.

V. ВРЪЗКИ

НАЦИОНАЛНО НИВО

Дейността по връзки с обществеността на ИА БСА включва подготовка на информационни материали, осигуряване на обратна връзка с клиентите и заинтересовани от дейността по акредитация страни. С цел задоволяване на потребителския интерес и предоставяне на по-пълна информация за акредитацията, интернет страницата на агенцията се актуализира регулярно, включително публичните регистри на лицата с предоставена, ограничена, временно ограничена, спряна или отнета акредитация. В рамките на изпълнение на проект „Подобряване на достъпа до услугите, предоставяни в областта на акредитацията“, финансиран по Оперативна програма „Конкурентноспособност на българската икономика“ 2007-2013 са оптимизирани услугите предоставяни от ИА БСА по интернет, като е разработена нова интернет страница на агенцията, свързана с изградената информационна база данни, чрез която се предоставя информация на потребителите и заинтересованите от дейността на агенцията лица. Понастоящем през интернет страницата на ИА БСА, сектор „Регистри“ се предоставя информация за пълния обхват на акредитация на органите за оценяване на съответствието, като по този начин са изпълнени две основни цели, а именно:

- намалена е работата на ИА БСА по отговор на писма с конкретни запитвания за обхвата на акредитираните лаборатории и органи, като по този начин е освободен човешки ресурс за изпълнение на основните функции на агенцията;
- повишено е качеството, пълнотата и бързината на достъп до предоставяната от ИА БСА информация за обществото.

С цел предоставяне на информация без ангажиране на постоянния състав в офиса на агенцията функционира терминал, от който посетителите могат директно да се свързват с интернет страницата на агенцията и на място да получават чрез запис на файл или разпечатка необходимата им информация за процедурата за акредитация и всяка друга информация, публикувана на интернет страницата на агенцията.

Въпреки повишаване на ефикасността при предоставяне на информация, за периода се отчита увеличаване на запитванията от страна на контролни органи, възложители на обществени поръчки по ЗОП и др. лица във връзка с признаване на документи, издавани от органи за оценяване на съответствието (сертификати, протоколи и др.). През 2011г. агенцията е извършила проучване и предоставила информация на 270бр. запитвания свързани с дейността по акредитация, включително с признаване на сертификати, което е увеличение с 50% спрямо запитванията през 2010г.

Специалисти на ИА БСА осъществиха експертна дейност на национално и международно ниво чрез участия в работни групи по подготовка на нормативни актове и работни документи на EA, ILAC, IAF.

ИА БСА е организираща и участвала в следните форуми за популяризиране дейността по акредитация:

- Информационен семинар за резултати от проведена партньорска оценка на EA и откриване на зала за обучения;
- Тържествено честване на Международния ден на акредитацията;
- Курс за отговорници по качеството (БДС EN ISO/IEC 17020) и вътрешни одитори на системи по качеството (БДС EN ISO 19011);
- Курс за вътрешни одитори и отговорници по качеството в лаборатории;
- Национален семинар с международно участие на тема “Индустралната метрология в Република България – състояние и перспективи” гр. Враца;

- Обучение на тема: „Статистически методи – приложение в метрологията и управление на качеството“;
- Семинар на тема „Маркировката СЕ – врата към европейския пазар“.

ОБРАТНА ВРЪЗКА

Към 31.12.2011 г. в агенцията са представени 331 бр. „Листове за обратна връзка“, от които 279 бр. (84,29%) с отлична оценка, 46 бр. (13,89%) с добра оценка и 3 бр. със задоволителна оценка (0,91%) по отношение на оценяване на системата за управление на съответните ООС и начина на провеждане на оценките на място от екипите по оценяване. В 3 бр. (0,91%) листове за обратна връзка няма посочена оценка. Видно от данните в сравнение с 2010г. е повишен броя на получените листове за обратна връзка от органите за оценяване на съответствието с което се подобрява представителността на резултатите. По отношение на резултатите се регистрира спад с около 2 % на отличните оценки спрямо 2009г., което може да бъде обяснено с обстоятелствата около непризнаването на дейността на лабораториите за калибриране през периода юли 2010 – май 2011г.

МЕЖДУНАРОДНО НИВО

Като пълноправен член на ЕА и партньор в процеса на развитие на Европейската акредитация, представители на ИА БСА през 2011 г. участваха в:

- 2 срещи на Генералната асамблея на ЕА;
- 7 срещи на Комитетите на ЕА
- 5 срещи на работни групи към Комитетите на ЕА;
- 1 среща на Съвет за Многостранното споразумение на ЕА;

Във връзка с функциите на агенцията по Схема за управление и одитиране на околната среда, експерти участваха в две срещи на FALB – Форум на органите по акредитация и лицензиращите органи към Европейската комисия.

През 2011 г. агенцията участва в оценката на ИАОС към МОСВ от Европейската комисия по проблеми, свързани с прилагането на Европейското законодателство в областта на изменение на климата и в частност акредитация на верификационни органи, извършващи верификация на докладите на операторите, участващи в схемата за търговия с емисии на парникови газове.

Във връзка с дейността на ИА БСА по Удостоверяване на съответствието с принципите на Добрата лабораторна практика, представител на ИА БСА участва в Работна група Добра лабораторна практика към Европейската комисия - WORKING GROUP GLP.

С цел поддържане на високо ниво на информираност и сътрудничество в международен план представители на ИА БСА участваха в:

- Среща с ръководителите на Националния орган за акредитация (RENAR) и Национален институт за метрология (NMI) на Румъния съвместно с председателя на Българския институт по метрология;
- Международна конференция по безопасност на храните;
- XV Международен конгрес по метрология.

В изброените работни срещи, заседания и конференции, са участвали общо 30 представители на ИА БСА, участието на част от които е финансирано по проект на Оперативна програма „Конкурентоспособност на българската икономика“ 2007-2013. През 2011 г.

VI. ФИНАСОВ ОТЧЕТ

Издръжката на агенцията се формира от бюджетни средства и от приходи от собствена дейност.

Приходите на ИА БСА основно се формират от постъпления от услуги, свързани с отделните етапи на процедурите по акредитация. През 2011 година са събрани приходи в размер на 2 748 215 лева, което е с 5,70% повече от утвърдените в бюджета на

агенцията за 2011 г., които са 2 600 000 лв. Цените на услугите, предоставяни от изпълнителната агенция са определени в Ценоразпис, версия 6, ревизия 8. В сравнение с 2010 г., приходите през 2011 г. са повече с 336 956 лева или с 13,97%.

Общият размер на извършените разходи през 2011 г. е 940 829 лева. 63% от общите разходи са свързани с плащания към персонала. Те включват заплати, възнаграждения и обезщетения за персонал, нает по трудови и служебни правоотношения, както и възнаграждения на привлечения външен персонал за изпълнение на оценките на място. За осъществяване на дейността си по акредитация ИА БСА привлича по граждански договори външни експерти в качеството им на водещи оценители, оценители и технически експерти с различни области на експертиза.

Разходите за осигурителни плащания представляват 12,74% от общите разходи на агенцията през 2011 г. Те са в зависимост от извършените плащания за персонала (щатен и нает).

Средствата за текуща издръжка включват разходи за осигуряване на най-необходимите материали за дейността, разходи за външни услуги, електро и топлоенергия, вода, ГСМ, телекомуникационни и пощенски услуги и други външни услуги. Включени са и разходите за извършен ремонт на работните помещения на агенцията, намиращи се на седмия етаж на сградата и на две помещения на първия етаж, свързани с осигуряване изпълнението на дейностите по проект „Подобряване на достъпа до услугите, предоставяни в областта на акредитацията“ по Оперативна програма „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика“. Общият размер на реално разходваните средства за текуща издръжка през 2011г. е с 10.74% повече спрямо разходите за текуща издръжка, отчетени през 2010 година. Увеличението се дължи главно на осигуряване на необходимите средства и условия на труд на допълнително предоставени на ИА БСА и назначени през 2011г. 5 държавни служители.

През 2011 година, както и през предходната година няма утвърдени и разходвани средства за капиталови разходи от Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация“.

ИА БСА отчита трайна тенденция в намаляване на разходите и увеличаване на приходите през последните 5 години.

VII. ГОДИШНИ ЦЕЛИ НА АГЕНЦИЯТА ЗА 2012

1. Гарантиране равностойно ниво на компетентност на ООС за взаимно признаване и за насърчаване всеобщото приемане на сертификати за акредитация и резултатите от оценяване на съответствието, издадени от акредитирани ООС от ИА БСА;

2. Поддържане на членството в ЕА (Европейската организация за акредитация) и статута на ИА БСА като страна по Многостранното споразумение на ЕА за взаимно признаване на резултатите (ЕА MLA);

3. Установяване на членство в международните организации за акредитация: Международния акредитационен форум (IAF), Международната организация за акредитация на лаборатории (ILAC);

4. Сътрудничество с другите национални органи по акредитация за осигуряване на взаимно доверие в акредитираните сертификация, контрол, изпитване и калибриране;

5. Регулярно набиране на информация за осъществяване на обратна връзка с клиентите и всички заинтересовани от акредитацията страни за оценка на удовлетвореността им от предлаганите услуги по акредитация;

6. Оценяване ефективността и пригодността на системата за управление на ИА БСА чрез периодични прегледи и вътрешни одити;

7. Ефикасно поддържане и подобряване на системата за управление чрез непрекъснато наблюдение на своевременното регистриране, анализ и отстраняване на пропуски и грешки и предприемане на незабавни коригиращи действия, планиране на превантивни действия за предотвратяване на неудовлетвореността на клиентите и заинтересованите от акредитацията страни от дейността на ИА БСА;

8. Ефикасно планиране и изпълнение на годишната програма на ИА БСА за оценяване на място на ООС;

9. Ефикасно управление на човешките и материалните ресурси чрез привличане на постоянен и външен персонал за нуждите на ИА БСА. Системно обучение, поддържане и повишаване на квалификацията на персонала. Извършване на действия за неговото мотивиране. Недопускане на нелоялност от страна на персонала към ИА БСА и/или нейните клиенти.

10. Поддържане на модерна материална и техническа база и усъвършенстването ѝ в съответствие с потребностите;

11. Подобряване на достъпа до услугите, предоставяни от ИА БСА като Национален орган по акредитация на ООС;

12. Повишаване на информираността и познаването дейността по акредитация и оценяване на съответствието (сертификация, изпитване, калибриране, контрол и др.).

инж. ЕЛЗА ЯНЕВА

*Изпълнителен директор
на Изпълнителна агенция
„Българска служба за акредитация“*